

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАЄ

ТЕЧ. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Четвртакъ, 20. Августа.

Число 15.

1842.

НА ЖЕНСКО ОКО

одъ

А. А н д р и ю .

Око женско! Ты си небо гдје Милине стое.
Месецъ! Кой намъ каже пуну свою любве страну.
Сунце! Коегъ траци любовь пламениту гогъ.
Звезда! Почемъ желѣ лети чунь у любве станъ.
Изворъ! Изъ когъ чаордѣйный, сузный бысеръ пада.
Воздухъ! У комъ ярость сева као метеоръ.
Огань! Кои преумилно топи срдца млада.
Башта! У чемъ мечту люля мирисувый Флоръ.
Украсъ жена! Толмачъ трудій! Чудостворъ естества!
Прозоръ душа! Вѣстникъ срдца! Прстенъ за савъ
светъ!
Дай, кадъ райска радость еси целогъ човечества,
Взоромъ бодри србске пѣвце стићи Хафіслетъ.

ОДГОВОРЪ

Праволюбу (С. Д—к)

одъ

Светића.

(продужено)

Но неплаче слепъ, што ние лепъ, него
што невиди белый светъ. Да богме и садашни
Иллиромани не ватаю се имена Иллирско-
га, што имъ є мило, и што имъ приличи,
неко што имъ є за неволю. Старый народъ
Србскій и Хрватскій, дошавшій у провицію
Римску Иллирію или Иллирикъ, самъ себе
нити є онда, нити после звао Иллирцима,
нити садъ себе тако зове. У народу то име
неживи, нити га народъ познае. Но Србльи
су задржали свое име а Хрвати свое, подъ
коимъ су цвѣтали, воевали, и кралѣвина-
ма владали; али они Србльи, кои су вѣру

западне цркве исповѣдали, толико су се одъ
стабла свога одцѣшили и заборавили, да су се
и имена лишили, и само по закону себе су
кршћанима, а језикъ и говоръ свой наш-
кимъ називали. Ови се садъ найправе мо-
гу безименима Срблъима назвати;
еръ она имена, коя имъ Срби источне цркве
даю, нису имена по укоръ и пркосъ, као
Шокцы, Бунђевцы, подобна онима имена-
ми, коя узаемо ови онима на укоръ и
у пркосъ даю. И ови безимени Срблъи
видѣши себе лишене имена садъ себи име тра-
же; и то добро чине, болѣ и садъ негъ ни-
кадъ; само кадъ бы толико разумни были,
да га онде траже, где есте, а не онде, где
га ние; и да оно траже, и желе, што бы и-
ли по историји стаяло, или баръ по обсто-
телствама оживити међу нымама и укоренити
се могло.

Име Иллиріе и Иллирійско садашњи о-
снива се на именованію старогъ Римскогъ Ил-
лирика, и заръ по наслѣдію Римскогъ Цар-
ства, кое є Двору Аустрійскомъ припало,
задржано є и после име провинције и кралѣви-
не Иллиріе као земљ, премда у манѣмъ
пространству; и заръ по аналогији допніе и-
стый Дворъ Аустрійскій у дипломатическомъ
говору и писаню именомъ Иллиріанаца назива-
ва є само Срблъ источне цркве, налазивше
се и преселившее се у провинције Аустрійскога
Двора, и подъ тимъ именомъ дарова имъ
онъ слободе и права; тако названъ бы Ил-

лирійскій вѣрный народъ, тако Иллірійска Канцелларія, Иллірійска Дворска Депутація, Архіепископъ и Митрополитъ Иллірійскаго народа, Иллірійскій фондъ, Иллірійскій конгресъ, Иллірійскомъ нарodu осигура се старый Юліановъ или Никейскій Календарь, Иллірійскомъ нарodu дарова се слобода вѣроисповѣданія и богослуженія и т. д. и све ово припада Срѣбльма источне прѣкве: кое е съ друге стране чисто мађарска Дипломація Расціанима, у обычномъ говору Раціма називала.— Међу тимъ, докъ су тако Срѣбљи источне прѣкве осимъ свога народнога имена юшть два одъ страны добыли, Срѣбљи западне прѣкве лишише се и свога народнога, и остале безъ имена, и само они, кои се у Хрватской налазише и съ Хрватима споише, називаше се и одъ Императорско-Дворске и Мађарске Дипломаціје Хрватима, као и сами Хрвати, кои су и кралѣвину и особыта своеземальска права подъ своимъ именомъ задржали.

(конацъ слѣдує)

ЖИВОТЪ ЧОВЕЧІЙ.

(изъ Хумористе)

Животъ просяка є дуга проповѣдь о посту.

Животъ лажљивца су Новине.

Животъ слуге є писмо, єръ се ово свагда свршуе са слуга понизанъ.

Животъ кокете є на краткій рокъ поставлѣна мѣница (Wechsel), збогъ кое она навѣкъ протестира, што юй є време прошло.

Животъ дѣвойке у година є алманахъ, у коемъ се любавне повѣсти и пѣсме нахожде одъ различни списателя.

Животъ стихотворца є сатира на летину.

Животъ лѣкара є некрологъ на иѣгове паціенте.

Животъ суетногъ человека є Auto-Biographia (собственный животопись), єръ онъ свагда само о себи говори.

Животъ надничара є календарь, єръ живи одъ једногъ дана на другій. Праздници су у њему црвенымъ словима печатали, єръ надничарь у овай дань оно, што крвлю својомъ заслужи, потроши.

Животъ великогъ господина є законикъ, єръ онъ само заповѣда.

Животъ многи списателя є списакъ типографични погрѣшака.

Животъ разпiku ће є романтична пѣсма.

Животъ одрнанице є обявъ рата цѣлому свѣту.

Животъ новинара (т. е. оногъ, кои издае новине) есть елегіа о давно прошломъ златномъ времену, кадъ су учредници издавательства награде давали.

Животъ практиканта, кои цѣлогъ живота плате невиди, есть конта, гдј у „Имати“ — ништа, а у „Треба“ регистеръ свю добры свойста стои.

Животъ пѣвца є даворія, на кое свршетку обычно се вitezу дивимо.

Животъ и грачице є написъ на здравый човечій разумъ, єръ она са своимъ ногама найразумніимъ людма мозакъ заврће.

Животъ будале єсу оде, у коима мало здравы мыслій, а много нескладности има.

Животъ мудраца є и дань данашњий басна, у којој звѣрадь мораль проповѣда.

На послѣдакъ животъ свакогъ човека є парница (Processus) противъ судбе, коя често много година трае. Чимъ се роди човекъ, одма се тужи на судбину, єрбо плаче, и овай плачъ га у цѣломъ животу прати. Пріе смрти сирома човекъ врло редко добије задовољну пресуду, макаръ да и све парничне трошкове плати.

Д О П И С Ъ.

У Новомъ Саду 6 Августа 1842.

Примѣчаніе у Скоротече числу 10 да се у Новомъ Саду (1) одъ Г. Профессора Георгіевића повѣстница србски кралѣва (2) ванредно пре-

1) Вальда у новосадской тимназії? У.

2) Наши г. дописникъ рекао є „исторію Србала.“ У.

дае, и у конспектъ да юе ставлѣна, есть фалишио. Како е дакле дописатель име критикерана себе узети смео, те е ложнимъ дописима Скоротечу напуњу. (3) И за декламацио примѣчаніе, а юшь манѣ разсушеније болѣ є; јербо треба знати, да су юшь неки одъ ученика, кои бы желви добры Србали у свему одговорили, болеску задржани были, и изики явно немогоше. (4) Оваковыи подобны истина у Скоротечи налазисе више, и често, (5) на коя бы требало да учредничество болѣ позорствование дае. (6) Кадъ каже, да неосноване критике неприма, юшь бы манѣ требало лажне да прими; јербо се неможе свакій часъ на такове одговарати, нити су се люди пренумерирали, да читаю дѣтинска проториваніа, (7) по учене препирке и критике. (8) За родолюбие туже некъ се никто толико много небрине, већь некъ свакій свое умножава и на правацъ тера.

М. И. Г.

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Ново ц. кр. Величество благоизволило є Надземљомѣру (Oberingenieur) при грађеню моста г. В. Тиерни Кларку, драгимъ каменѣмъ богато укращену златну бурмутицу, на кое заклощу находи се прво писме имена Н. Велич. F. а и драго каменѣ, — такођеръ и иѣговомъ спомоћнику г. Адаму Кларки драгимъ каменѣмъ укращену златну бурмутицу чрезъ превышиће свогъ мѣстозаступника Нѣг. ц. кр. Высочества Ерцхерцога Карада наймилостивије даровати.

(O.P.Z.)

Обрштарь Стеф. Ракичевићъ одъ Топлице постао є управитель банатско-илирскогъ пограничногъ баталіона, а Георгіј Велеръ шайкашкогъ. Тимотіј Поповићъ постао є Мајоръ у иѣмачко-банатской пѣшачкай регементи, а Драгутинъ Молинари у шайкашкомъ баталіону. (W.Z.)

3) Изяснити бы зарѣ требало шта є лажно. У.

4) Нашъ г. дописникъ говорио є само о ономъ, што є чуо и видио. Међу тимъ знамо, да є сласно изговора наћи!? У.

5) Добро бы было ове назначити. У.

6) Хвала на кажи! Но и мы бы савѣтовали г. савѣтователя, да онъ у савѣтима и критикама блажије и недужне изразе употребљава, да немора само учредничество исте умекшавати, као што є съ овимъ се дописомъ чинити морало. Часть и поштенѣ сваћай личности! У.

7) Дакле разправе о подизанию народности дѣтинска су проториваніа? Далеко смо дошли! У.

7) Кадъ г. М. И. Г. тако радо учене препирке чита, то некъ напише — мы ћемо љимъ ради наше листове уступити. — Али сигурни є чибукъ народне немарности курити, него се зионити на полю радиости литературне! У.

Будимъ. Нѣг. ц. кр. Высочество Ерцхерцогъ Карлъ благоизволио є момцима оны четири војнички банда, које су му 24 р. Авг. великомъ бакљадомъ укращену вечерњу музику чинили, 250 фр. ср. милостиво даровати, и међу исте подѣлити дати.

Пешта. На понизно представљеніе будимске високе генерал-команде благоизволило є превышиће војничко управљене рѣшеніемъ у Бечу одъ 23 р. Јуля т. г. милостиво допустити: да се ове есене у Пешти војничкай станъ (Lager) држати може, које се изъ деветъ баталіона пѣшака и двѣ конјаничке регементе саставити. На ово милостиво рѣшеніе одредила є висока генерал-команда слѣдуюће баталіоне и конјаничке регементе: Мајора Михаловића гранатир-баталіонъ, два баталіона одъ Барона Кудельке, два одъ Барона Ваканта, два одъ Чекопиера, єданъ одъ Принца Фердинанда одъ Есте, и єданъ одъ Принца Прускогъ, затимъ Принца Фердинанда Хусари и Кресовића Жеву Лежери. Станъ ће се дѣлити на једну конјаничку, и двѣ пѣшачке бригаде. Прву ће предводити Генерал-Мајоръ Кастиљанъ, а друге двѣ генераль-мајоръ Пакаши, и генерал-мајоръ Мерцъ. Почетакъ ће быти 25 р. Септембра, а свршиће 8 р. Октобра. Мы нећемо пропустити у свое време читатеље наше о овомъ стану извѣстити.

Планъ о грађеню гвозденогъ пута на лѣвой обали Дунава у Угарской одъ Н. ц. кр. Величества юе одобренъ. Нѣг. ц. кр. Велич. чрезъ високославнији кралѣвско-угарски мѣстозаступнији савѣтъ дружту, кое истый путь на лѣвой обали Дунава одъ Пожуна до Пеште, а одавде до Доброцѣна градити намѣрава, и за највыше одобренѣ моли, да стани є ставило: да исто єданъ новъ, закону последиће државногъ сабора одъ године 1840 подцено одговараоћи, планъ за највыше одобренѣ представи, а у огледу раздѣљнија акција таква устроенія учини, да се обично и вредомосно акцијиранї избегне.

(O.P.Z.)

Бистрица. У последићемъ овде држаномъ засѣданју угарски лѣкар и наравоизпитателя у хемично-фармацевто-фисикаломъ одѣленју вѣнацъ славе є придобио Професоръ Пинтеръ, кој є најзамршенији аритметике предложение у кратко време съ највећомъ точноску рѣшио.

По прегледанымъ протоколима као мѣсто будућегъ засѣданја єдни Печуј, други Темишваръ захтѣваше. Но вишество гласова за Темишваръ буде, а то изъ тогъ узрока, што є у овомъ красномъ и многолюдномъ граду многимъ ученымъ изъ Србије надатисе.

Пешта. 11. т. м. єданъ дописникъ у 200 бр. „Pesther Tageblatt“ слѣдуюћимъ начиномъ описује путованї Нѣг. ц. кр. Высочества Ерцхерцога Карада

ла изъ Бече до Пеште: „Нѣг. ц. кр. Высочество прекюче є у Бечу око 5 сатій изъ ютра ступіо на паробродъ „Францъ,” а у 10 сатій вѣкъ у Пожунъ стигао. Высокій Генералитетъ и Магистратъ Пожунскій доѣше къ броду, да Нѣг. ц. кр. Высочество поздраве, одъ когъ милостиво примѣни буду. Затимъ одбродисмо.— На броду „Францъ” было є до 200 путника, међу коима є био и Г. Баронъ Сина, са својомъ супругомъ; Кназъ Монт-Леаръ, Генералъ Викани, и многи други. За Нѣгово Высочество Принца была є особита собица урећена, и онъ читавъ скоро дань провео є на кро-ку, кој є найкраснѣ ћилимы постављенъ и украшень био. Међу свитомъ Нѣг. ц. кр. Высочества налазио се є и врховный управитель Двора грофъ Грине и грофъ Елцъ. После два сата по подне давана є за честь Нѣг. ц. кр. Высочество чаша, на коју су и ићки одъ путујоћег дружства позвани были. Нѣг. ц. кр. Высочество є забавлялосе са многима съ найвећомъ снисходносу, а навластито съгос-појомъ бароницомъ Сина, кој є съ десна одъ Нѣг. ц. кр. Высочества сѣдила. Ниже Пожуна налазисе єданъ прудъ, где є у лето за лађе опасно, јербо ласно насећести може. И акопремъ є овде дубљина воде само одъ $2\frac{1}{2}$ стопе, а Францъ дубљину одъ 3 стопе потребує, ипакъ вѣштиномъ г. Капетана Пеллегрини опасна ова точка срећно є избегнута. Нѣг. ц. кр. Высочество Ерцхерцогъ Карль томъ приликомъ даровао є Капетану Пеллегрини, као знакъ свогъ высокогъ задовольства при управљању лађе, прекрасну златну бурмутицу,* а међу лађаре 24 дуката раздѣлити даде. Нѣг. ц. кр. Высочество на цѣломъ є путу радостнимъ узкликомъ и пущи-вомъ топова поздрављенъ бывао. У Коморану су свечано приготољеніја къ торжественомъ дочеку Высокогъ Путника учинѣна; но лађа се овдѣ задржала ніе. У 6 сатій приспѣмо у Острогонъ, где є одвѣћь многобројно людство на обали начичкано было, и саме скеле саборне цркве, а и кипови ре-као бы гледаоцима посѣни су были. На товари-шту стојо є высокій сводъ побѣде (Triumphforle) съ прозрачнимъ надписомъ Szerencsével menj (пу-туй срећно), за којимъ су кралевине Примасъ съ капитуломъ Высокогъ Путника чекали, но жали-боже и овде се лађа зауставила ніе. У Вишеграду, некадашњемъ престелномъ граду унгарски Краљева, видio се є радости пламенъ; съ торни Саламонова

*) Spiegel каже eine Zillinderuhr.

Листъ овай излази два пута у седмици, свакогъ Четвртка и Недеља, Четврткомъ на по табака съ обра-зомъ иопшива, а Недељомъ на читавомъ табаку.— Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полго-дишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находитој се при учредничству у Пешти у Бедемској улици (Bastei Gasse) №г. 349.

У БУДИМУ, Словима кр. Свеучилишта Пештанскогъ.

Нѣг. ц. кр. Высочество є съ тутињомъ топова по-здрављенъ био. И у Ваџу су чинѣна свечана при-готовљења, но и овде паробродъ ніе се задржао. Выше Св. Андреја вѣкъ се свечано осветљење града Будимскогъ опазило; као стрѣла летила є лађа све-ближе. На отоку съ будимске стране было є воин-ство изъ старогъ Будима постављено, кое є общите-любљена Принца съ рикомъ топова предустројло. На єданъ махъ заблистале Пешта одъ много хиљада кандила, и тако очарајући изгледъ представисе нашимъ зачућенимъ очима. Затимъ увидимо и пре-красанъ редъ дунавски кућа, кое подобне быаху чарабињомъ палатама Вила у величественой свѣтло-ћи иливаоћимъ.“ Найпослѣ говори г. донисникъ како є Нѣг. ц. кр. Высочество у Пешти дочекано, што смо ми већ у прећашњимъ листовима јвили.

Пешта. На садашњемъ вашару за любитеља радиности, а особито за домовине пратијеля највећа є знаменитость прва у Унгарской изставаке рукотворни дѣла. Ако краткость времена свр-шень образъ овога и непредставља, ништа мање свакъ ће се радовати, увидивши да радиност у Унгарской на тако низкомъ степену нестои, као што се обично мысли. Заиста є надатисе, да ће се свакогодишњомъ изставкомъ рукотворни дѣла цѣља подизана радиности достићи. (Р.Т.В.)

ТРГОВАЧКЕ ВѢСТИ.

Пешта. Вашаръ пролази. Почетъ є живо, али непрѣпада башъ како є надалосе. Недоскудица на новцу свугди се примѣчава.

Браило. Садъ є трговина овде одвѣћь малак-сала. У пристаништу башъ никакве лађе нема. Сву надежду свою трговци на есенњој пловитби оснивају, одъ кое се є већемъ добру, нежели пролетошињемъ надати. (О.Р.З.)

НОШИВО. (съ образомъ ч. 7.)

Капа одъ блонда съ црвенимъ цвѣтомъ, ха-льина жута одъ гросе де напла, летњий рококо одъ извезеногъ патиста. Шеширъ сламнији съ валомъ, хаљина зелена одъ енглескогъ платна, таліанскій бајдеръ.

Цѣна ране у Пешти 18. Авг. Грошни. 6. вр.

	найболѣ	средњѣ	лоше
Пшеница	185	170	160
Наполица	132	125	120
Ражъ	104	100	90
Єчамъ	83	80	72
Зобъ	65	62	60
Проя	—	—	—
Жута каша	276	265	250
Кукурузъ	126	122	—
Св. меса једна фунт.			

Станѣ Дунава.

16. Авг. 4' 6" 3" — 17. Авг. 4' 6" 0" — 18. Авг.
4' 4" — " — 19. Авг. 4' 4" 0" (надъ 0.)